

проведення позакласної вокально-хорової роботи; застосовувати найбільш доцільні методи і прийоми їх навчання та виховання; оцінювати результати розв'язання тих чи інших завдань: аналізувати конкретні дії вчителів, вміти виявляти й усувати педагогічні помилки, використовувати передовий досвід.

Література

1. Орлов А.Н. Управление учебно-воспитательным процессом в высшем учебном заведении / А.Н. Орлов. – Алма-Ата: Мектеп, 1989. – 121 с.
2. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.
3. Пехота Е.Н. Индивидуализация профессионально-педагогической подготовки учителя / Е.Н. Пехота. – К.:Вища школа, 1997. – 365 с.

УДК 378.016:78.071

Лінь Є

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО РОБОТИ З НАВЧАЛЬНИМИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВИМИ КОЛЕКТИВАМИ

Стаття розглядає питання методичних основ формування підготовленості майбутніх учителів музики до роботи з навчальними хоровими колективами. Процес формування підготовленості майбутніх учителів музики до роботи з навчальними вокально-хоровими колективами розкритий з позиції опанування інноваційними, інтерактивними, проєктивними методами роботи, що дозволяє студентам вільно обирати та вирішувати проблему з урахуванням власних інтересів.

Ключові слова: майбутні вчителі музики, методичні основи, навчальні вокально-хорові колективи, ефективні методи роботи.

The article considers methodological foundations of training of future music teachers to work with academic choirs. Structure readiness of future teachers for working with teaching vocal-choir incorporates: motivational-adaptive component that provides students a positive attitude to the conductor of choral activities as the basis for musical and educational work among students; cognitive-evaluative component, comprising broad erudition future music teachers in vocal and choral art, formation evaluation, critical positions in the apprehension of musical works; action-volitional component that provides the ability to guide artistic and creative activity singers, effective control of the creative process of interaction with the performers head choir; creative-regulatory component that helps detect activity and autonomy, performance will, readiness for self-realization in vocal and choral work. The formation of readiness of the future teachers to work with music education, vocal choirs open positions mastery of innovative, interactive, projective methods of work, allowing students to freely choose and decide the issue on the basis of their own interests.

Keywords: future music teachers, teaching fundamentals, teaching vocal and choral groups, effective methods.

Стрімкі інтеграційні процеси у світовому освітньому просторі вимагають від сучасної системи вищої освіти озброїти випускників комплексом синтезованих знань кращих культурних традицій інших народів світу з метою їх адаптації до національних традицій певної країни та використання педагогічного досвіду в різних формах педагогічної практики. Унікальність процесу обміну культурними надбаннями кожного соціуму стає закономірністю демократичних відносин міжнародного рівня, що дає можливість інтегрувати в єдиний культурно-освітній простір, обмінюватись цінними знаннями в різних галузях науки, освіти, мистецтва, техніки, стає додатковим соціально-економічним ресурсом та фактором нарощування духовного потенціалу суспільства, стратегічною основою розвитку високоосвіченої особистості майбутнього вчителя.

Основою суспільно-історичного розвитку кожної нації є відродження та оновлення її культурно-освітнього потенціалу. Багатовікова історія китайської культури береже національні джерела у своєму первинному вигляді, тому на сучасному етапі важливо, щоб молоде покоління стало не тільки продовжувачем відродження сталих традицій своєї прадавньої культури, а й активно створювало освітньо-інформаційний простір у нових історичних умовах. Центральною фігурою цього процесу виступає духовно розвинений, соціально активний вчитель. Державна освітня програма КНР враховує потребу в першокласних фахівцях, тому значна частина китайської молоді дістає освіту в багатьох країнах Європи, у тому числі й в Україні, переймаючи у певному об'ємі місцеві традиції з метою надалі інтегрувати свої знання й уміння, одержані в іншій країні, у систему китайської музично-педагогічної сфери. Доцільно зазначити, що вокальне музикування в Китаї має цікаві специфічні форми, відмінні від традицій інших цивілізацій, тому сьогодні надається велика увага різним співацьким формам роботи з активізацією творчих видів діяльності. Досвід, що об'єднує музично-педагогічні досягнення різних культур, дає високі результати, які безпосередньо поєднуються в роботі фахівців, що повертаються після завершення навчання до себе на батьківщину.

Однією з основних тенденцій освітньої реформи Китаю є особлива увага до предметів гуманітарного циклу, здатних забезпечити формування духовних цінностей майбутнього вчителя музики у процесі творчої співпраці з учнями. З цієї позиції особливу актуальність набуває фахова навченість майбутніх учителів музики, загалом, та їх вокально-хорове навчання, зокрема. Тому вокально-хорове навчання майбутніх учителів музики вимагає особливої уваги і гранично серйозного відношення, як студентів, так і викладачів. Вокально-хорове навчання є однією з основних форм музичного виховання, починаючи від дошкільної освіти, шкільних музичних занять, закінчуючи професійною підготовкою фахівців. Гра на інструменті не завжди є доступною, а володіння голосом, спів у хорі вчитель може організувати без особливих організаційних витрат. Проте основною метою повинно стати не лише навчання учнів співу, правильної інтонації, і як наслідок — яскраве виконання творів. Естетична сторона процесу вокально-хорового навчання повинна бути завжди на першому плані, оскільки музичне навчання необхідно спрямовувати на досягнення певного художнього результату у власній виконавській діяльності, що становить невелику частину культури свого народу.

Базисною основою статті є роботи науковців у сфері мистецької освіти (Е.Абдуллін, Л.Масол, Г.Падалка, Г.Побережна, О.Ростовський, О.Рудницька, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.); методики вокально-хорового навчання (В.Антонюк, Б.Гнидь, Н.Гребенюк, Л.Дмитрієв, П.Ковалик, А.Козир, Л.Куненко, І.Парфентьева, Т.Первушина, А.Саркісян, З.Софроній, Ю.Юцевич та ін.); специфіки співацької діяльності вчителя зі школярами (Л.Василенко, Ж.Дебела, В.Ємельянов, О.Комісаров, К.Матвеева, А.Менабені та ін.).

На сучасному етапі багато студентів з Китаю отримують фахову освіту в системі української музично-педагогічної освіти. З метою підвищення рівнів вокально-хорового навчання студентів з КНР необхідно ретельно вивчити досвід української вокально-хорової школи, узагальнити обов'язкові канони традиційного народного й професійного мистецтва. Визначення суттєвих ознак української вокально-хорової педагогіки буде сприяти дослідженню методичних засад вокально-хорового навчання студентів-китайців у системі музично-педагогічної освіти України.

Доречно підкреслити, що ефективність вокально-хорового навчання майбутніх учителів музики залежить від змістової спрямованості навчально-виховної діяльності й може підвищитися за умови розробки і впровадження в практику відповідної методики, що містить: мотиваційну спрямованість студентів, на основі створення позитивної емоційної атмосфери вокально-хорового навчання у контексті діалогу; фахову компетентність майбутніх учителів, яка виражена повнотою і системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань, які забезпечують цілісність набуття вокально-хорових знань, умінь та навичок; широке використання праксеологічного досвіду в процесі спільної творчої навчальної діяльності, у ході якої реалізуються музичні інтереси кожної особистості.

Структура підготовленості майбутніх учителів музики до роботи з навчальними вокально-хоровими колективами вибирає: мотиваційно-адаптаційний компонент, що забезпечує позитивне ставлення студентів до диригентсько-хорової діяльності, як основи музично-виховної роботи серед школярів; когнітивно-оцінний компонент, що містить широку ерудицію майбутніх учителів музики у сфері вокально-хорового мистецтва, сформованість критично-оцінної позиції в осягненні музичних творів; діяльнісно-вольовий компонент, що передбачає здатність до керівництва художньо-творчою діяльністю хористів, ефективним управлінням процесом творчої взаємодії керівника з виконавцями хорового колективу; творчо-регулятивний компонент, що сприяє виявленню активності й самостійності, виконавської волі, готовності до самореалізації у вокально-хоровій роботі.

Для ефективності роботи вокально-хорових колективів слід помірковано підходити до їх формування, уважно обирати лідерів груп, які будуть здатні планувати роботу, налагоджувати контакти зі студентами. Найбільш продуктивно працюють колективи, сформовані зі студентів з високими навчальними можливостями, адже вони володіють навичками самостійної роботи. Позитивними можуть бути результати у колективах із середніми можливостями студентів, які мають стабільні навчальні результати. Організовано вони працюють більш успішно, ніж самостійно, однак їм потрібна постійна підтримка викладача. Не можуть успішно функціонувати колективи, які складаються лише із студентів з низькими навчальними можливостями. У них недостатньо базових знань та навичок самостійної роботи. Але найбільш ефективними є гетерогенні колективи, до складу яких входять студенти з різним рівнем навчання, потребами, інтересами, працездатністю, котрі доповнюють один одного. Під час комплектування навчальних вокально-хорових колективів доцільно враховувати не лише навчальні можливості, але й особистісні якості студентів.

Об'єднуючи студентів для групової вокально-хорової роботи, слід враховувати не лише їх навчальні можливості, а також дидактичну мету. Ефективною може бути діяльність постійних (у межах ансамблево-хорового функціонування) навчальних груп. Для якісної роботи в таких колективах достатньо створити умови, які б зацікавили частину членів кожної групи, адже їх пізнавальна активність може «передаватися» іншим студентам. Важливим у груповій роботі при організації хорової навчальної діяльності забезпечити активність кожного. Для цього викладач може розподілити завдання на частини за кількістю учасників колективу, тоді кожен має виконати свою частину роботи і пояснити спосіб її виконання іншим, налагодити систему обліку діяльності кожного студента в ансамблево-хоровій роботі.

У процесі формування підготовленості майбутніх учителів музики до роботи з навчальними вокально-хоровими колективами важливо опанувати інноваційними, інтерактивними методами роботи. Одним з інноваційних методів роботи є метод проекту – це особистісно зорієнтоване навчання в процесі, якого студент вільно обирає проблему з урахуванням його інтересів. Навчальне проектування орієнтоване насамперед на самостійну діяльність студентів: індивідуальну, парну або групову. Технологія проектування передбачає розв'язання студентами певної проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань та умінь з різних галузей науки, техніки, творчості.

Результати виконання проектів повинні бути «відчутними»: якщо це теоретична проблема – то конкретне її вирішення, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження. Метод проекту передбачає використання суб'єктами навчання сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів. Сутність проектного метода – стимулювати інтерес студентів до нагальних проблем, що передбачають володіння певною сумою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування надбаних знань від теорії до практики, збалансовано поєднуючи академічні знання з практичними, дотримуючись відповідного їх балансу на кожному етапі навчання. Педагог насамперед повинен знати основні вимоги, які висуваються до проектної технології: наявність значущої у дослідницькому, творчому плані проблеми (завдання), що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її розв'язання; практична, теоретична та пізнавальна значимість передбачуваних результатів; самостійна (індивідуальна, парна, групово) діяльність студентів;

структурування змістової частини проекту (із зазначенням поетапних результатів); використання дослідницьких методів: визначення проблеми досліджуваних завдань, що впливають з неї, висунення гіпотези їх вирішення, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отриманих даних, підбиття підсумків, корегування, висновки [1, 165].

Вибір тематики проектів може бути різним, з урахуванням навчальної ситуації зі свого предмета, інтересів і здібностей студентів. Тематика проекту може бути запропонована і самостійно студентами. Результати проектів повинні мати певний продукт у вигляді відеофільмів, альбомів, комп'ютерних газет, альманахів тощо. Розрізняють такі типи проектів: дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні та практично зорієнтовані. Для дослідницьких проектів необхідно розробити чітку структуру, поставити конкретну мету, обґрунтувати актуальність предмета дослідження для всіх учасників, соціальну значущість, продуманість методів, у тому числі експериментальних методів обробки результатів. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження і мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументацію її актуальності, визначення предмета й об'єкта, завдань і методів, визначення методології дослідження, висунення гіпотез розв'язання проблеми і з'ясування шляхів її розв'язання.

Творчі проекти можуть мати більш довільну форму викладення матеріалу, не мають детальної структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату, прийнятій групою логіки спільної діяльності, інтересам учасників проекту. Учасники проекту заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їх подання: колективний колаж, відеофільм, вечір, свято тощо. І тоді потрібні сценарій фільму, програма свята, макет журналу, альбому, газети.

В ігрових проектах учасники беруть на себе певні ролі, обумовлені характером і змістом проекту. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості, імітуються їх соціальні та ділові стосунки, які ускладнюються вигаданими учасниками ситуаціями. Ступінь творчості студентів у таких проектах надзвичайно високий.

Інформаційні проекти спрямовані на збір інформації про певний об'єкт, явище, на ознайомлення учасників проекту з інформацією, її аналіз та узагальнення фактів. Такі проекти потребують добре продуманої структури, можливості корекції у ході роботи над проектом. Структура проекту може бути наступною: мета, його актуальність; методи здобування (літературні джерела, засоби масової інформації, бази даних, у тому числі й електронні, інтерв'ю, анкетування тощо) та обробки інформації (її аналіз, узагальнення, зіставлення з відомими фактами, аргументовані висновки); результат (стаття, реферат, доповідь, відеофільм); презентація (публікація, обговорення на конференції). Практично зорієнтовані проекти – результат діяльності учасників яких чітко визначено від самого початку, він зорієнтований на соціальні інтереси учасників (розроблена програма роботи гуртка, рекомендації, словник). Проект потребує складання сценарію всієї діяльності його учасників і визначення функцій кожного. Кожен з етапів проекту потребує обговорень та презентація одержаних результатів і можливих засобів їх упровадження у практику.

У ході дослідження ми виявили необхідність активно застосовувати групові інтерактивні методи роботи, головним завданням яких є розвиток студента як суб'єкта навчальної діяльності. Завдання інтерактивних методів – навчати студентів співпраці при виконанні групових завдань; стимулювати моральні переживання взаємного навчання, зацікавленості в успіхові товариша; формувати комунікативні вміння, рефлексивні компоненти навчальної діяльності: цілеспрямованість, планування, контроль, оцінку; поєднувати фронтальну, індивідуальну та групову форми навчальної роботи.

У висновках доцільно зазначити, що використовуючи групові інтерактивні методи студенти включаються у змістовне співробітництво, де вони виступають суб'єктами спільної навчальної діяльності, а значить, змінюється їх мотиваційна сфера. Оскільки співробітництво студентів стає змістовним, спрямованим лише на навчання, то це й впливає на їхні мотиви до навчання, тож розвивається пізнавальна активність. Аналітична діяльність в ансамблевій роботі, колективне узагальнення матеріалу створюють оптимальні умови для пробудження та формування пізнавальних інтересів студентів, що дозволяє створити сприятливі умови

організації навчальної роботи в оптимальному темпі. Активна співпраця в колективних формах навчання сприяє прояву ініціативи, самостійності всіх студентів.

Література

1. Пехота Е.Н. Индивидуализация профессионально-педагогической подготовки учителя. – К.:Вища школа, 1997. – 365 с.

УДК: [378.016:005.336.2]:(78+793.3)

Хе Сюефей

МУЗИЧНА ПІДГОТОВКА – ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ

У статті обґрунтовується теза, що музична підготовка є основою професійної та творчої компетенції майбутнього вчителя-хореографа. Здійснено огляд програмових вимог основних дисциплін музичного циклу, який вивчається студентами хореографічних факультетів вищих навчальних закладів, окреслено окремі методологічні проблеми засвоєння цих дисциплін.

Ключові слова: хореографічне мистецтво, історія музики, диригування, професійна та творча компетенція викладача-хореографа.

He Xuefei. Musical training as part of the professional competence of future teachers of choreography. *The research paper covers musical training as the basis of professional and creative competence of future teachers of choreography. Covering the relevance of the topic, the author stated that the modern higher art education is not enough focused on manifestation and education of the creative personality, as outdated teaching methods, traditional authoritarian approach still dominate. In such circumstances, education of the creative personality, including the teacher of choreography who not only perfectly reproduces knowledge acquired at the university, but also solves the problems by applying his/her individuality, is difficult.*

The research paper aims at studying the role of musical training for professional and creative competence of future teachers of choreography. According to the aim, the place of music art in assessing the competence of the teacher of choreography was identified, the lists the subjects of musical cycle that are taught to the students of the faculties of choreography in higher education institutions of culture and art were provided, the place of the subject in professional training of the teacher of choreography was identified, the basic methodological problems of teaching these subjects for students of the faculties of choreography were outlined within this research paper.

The author also reviewed the curriculum requirements of key subjects of musical cycle studied by the students of the faculties of choreography of higher educational institutions, some methodological problems of mastering these disciplines were outlined as well.

On the basis of the research findings substantial conclusions were made. Thus, the author notes that musical training is an integral and important part of higher art education of the teacher of choreography. However, the cycle of musical subjects studied by the students in higher educational institutions varies by its curricula.

Musical training of the choreographers in higher educational institutions cannot be done in isolation from the previous two stages of arts education, i.e. choreographic school or esthetic schools, choreographic departments of culture and arts colleges.

The next step is making the appropriate changes to the curricula, which should include the study of a specific list of musical subjects and number of pedagogical hours. In other words, the higher the level of mastering the fundamentals of music art by the future teachers of choreography, the higher their level of professional and creative competence.

Keywords: art of choreography, music history, conducting, professional and creative competence of the teacher-choreographer.